

Dosarul nr. 2ra-511/20

Prima instanță: Judecătoria Soroca sediul central (jud. C. Botnaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. A. Corcenco, D. Corolevschi, D. Stănilă)

ÎNCHEIERE

25 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Serghei Timuș, reprezentat de avocatul Ludmila Ciuhrii

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Serghei Timuș împotriva Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord cu privire la compensarea cheltuielilor din contul averii succesoriale

împotriva deciziei din 8 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, casată integral hotărârea din 31 mai 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central și pronunțată o nouă soluție, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 22 octombrie 2018, Serghei Timuș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Soroca cu privire la compensarea cheltuielilor din contul averii succesoriale.

În motivarea acțiunii a invocat că este căsătorit cu Mariana Dolghier, iar decedații Ecaterina Oțel și Constantin Oțel au fost moșii după tată a Marianeii Dolghier.

Astfel, Ecaterina Oțel și Constantin Oțel au fost frați, au fost solitari, neavând soți și copii, din acest motiv, fiind la o vârstă destul de onorabilă, neputincioși și neajutorați, au apelat la familia lui ca să îi acorde sprijinul necesar și anume, îngrijire, întreținere, susținere și tratament pe parcursul vieții și înmormântare și pomenire după moarte.

Pe parcursul a 15 ani au făcut tot ce a fost necesar pentru întreținerea, ajutorul, îngrijirea, tratamentul medical, prelucrarea terenurilor agricole ce aparțineau Ecaterinei Oțel și Constantin Oțel.

A evidențiat că Ecaterina Oțel și-a XXXXX, iar Constantin Oțel și-a XXXXX și pe cât erau de neputincioși din cauza vârstei înaintate, în rezultatul XXXXX.

După trecerea în neființă a Ecaterinei Oțel la XXXXX, iar ulterior și a lui Constantin Oțel la XXXXX, familia sa a suportat toate cheltuielile de înmormântare și pomenire.

Astfel, pe parcursul a 15 ani, pentru îngrijirea, întreținerea, tratamentul, transportarea la instituții medicale a fraților Ecaterina Oțel și Constantin Oțel, au fost suportate cheltuieli în sumă de 100 000 de lei, pentru înmormântarea fiecăruia dintre decedații menționați au fost cheltuiți câte 21 000 de lei, pentru o masă de pomenire cheltuielile constituie 8 000 de lei, astfel după decesul Ecaterinei Oțel au fost organizate patru mese de pomenire, iar după decesul lui Constantin Oțel două mese de pomenire, în total, pentru cele descrise familia lui a cheltuit 190 000 de lei.

A menționat că, conform prevederilor legale, dispune de dreptul la compensarea cheltuielilor suportate din contul averii succesoriale.

A indicat că Ecaterina Oțel și Constantin Oțel nu au lăsat testamente, nu au rude, urmași, care să se încadreze în lista moștenitorilor legali, conform art. 1500 Cod civil, iar soția sa, Mariana Dolghier este cea mai apropiată rudă a persoanelor menționate, deși gradul de rudenie este îndepărtat. De aceea nu poate pretinde la acceptarea succesiunii, deci succesiunea după decedații Ecaterina Oțel și Constantin Oțel este vacantă.

A comunicat că la 19 octombrie 2018, nicio persoană nu a depus declarație la notar despre acceptarea succesiunii după decesul Ecaterinei Oțel și Constantin Oțel.

Patrimoniul succesoral rămas după decesul persoanelor Ecaterina Oțel și Constantin Oțel este vacant, iar în temeiul prevederilor legale acest patrimoniu ar putea trece în proprietatea statului, reprezentat în aceste cazuri de către organul fiscal de stat.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 1515, 1551, 1545, 1548 Cod civil, art. 5, 7, 166-167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, compensarea din contul averii succesoriale rămase după decesul Ecaterinei Oțel a cheltuielilor de întreținere, îngrijire, înmormântare și pomenire în sumă de 103 000 de lei, compensarea din contul averii succesoriale rămase după decesul persoanei Constantin Oțel a cheltuielilor de întreținere, îngrijire, înmormântare și pomenire în sumă de 87 000 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 31 mai 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central, a fost admisă acțiunea.

Au fost compensate din contul averii succesoriale rămasă după decesul Ecaterinei Oțel, decedată la XXXXX, cheltuielile de întreținere, îngrijire, înmormântare și pomenire în sumă de 103 000 de lei suportate de către Serghei Timuș.

Au fost compensate din contul averii succesoriale rămasă după decesul lui Constantin Oțel, decedat la XXXXX, cheltuielile de întreținere, îngrijire, înmormântare și pomenire în sumă de 87 000 de lei suportate de către Serghei Timuș.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că reclamantul, deși nu a prezentat careva bonuri de plată, în ședința de judecată a confirmat pe deplin, prin proba cu martori, faptul că ambii defuncți au avut necesități de întreținere pe parcursul a circa 15-20 de ani, având XXXXX, de asemenea și faptul că ultimii au

locuit în sat, unde toți se cunoșteau reciproc și unde toți merg la petrecerea celui decedat pe ultimul drum, după care și la mesele de pomenire, care sunt destul de costisitoare și care costă aproximativ 8 000 de lei fiecare, respectiv, nu au apărut careva dubii în ceea ce ține de necesitatea și utilitatea acestora conform obiceiului locului.

Prin decizia din 8 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, casată integral hotărârea primei instanțe și pronunțată o nouă soluție, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, având în vedere prevederile art. 4 alin. (2) Cod civil și art. 118 alin. (1) CPC, a constatat că uzanța nu poate fi aplicată la probarea cuantumului și a faptului suportării efective a cheltuielilor de către Serghei Timuș.

La fel, instanța de apel a reținut că la momentul examinării cauzei patrimoniul succesoral nu a trecut în proprietatea statului, respectiv statul nu poate fi responsabil de datoriile defuncțiilor.

Astfel, instanța de apel a conchis că prevederile art. 1548 Cod civil nu sunt aplicabile în speță, deoarece datoriile invocate de Serghei Timuș nu au fost confirmate printr-un suport probatoriu concludent și pertinent, toate constatările fiind la nivel de declarații, contrare art. 118 alin. (1) CPC.

La 27 ianuarie 2020, prin intermediul Oficiului Poștal, Serghei Timuș, reprezentat de avocatul Ludmila Ciuhrii a declarat recurs împotriva deciziei din 8 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o nefondată și ilegală, deoarece la emiterea acesteia a avut loc încălcarea esențială și aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material și de drept procedural, prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată, aplicarea legii care nu trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a legii.

A specificat că legea nu conține prevederi care ar interzice altor persoane decât celor în relație de rudenie cu beneficiarii să acorde ajutor și susținere materială ultimilor în caz de nevoie/boală, să suporte povara organizării funeraliilor, meselor de pomenire, etc. Respectiv, oricare persoană care a suportat cheltuielile enunțate este în drept să pretindă compensarea lor din contul averii succesoriale, în conformitate cu art. 1551 Cod civil.

Prin urmare, probarea faptului rudeniei nu are relevanță și constatarea instanței de apel în sensul că nu a fost probată relația de rudenie este neobiectivă și eronată.

Prima instanță clar a indicat faptul că, din certificatele anexate se atestă că Ecaterina Oțel și Constantin Oțel, nu au avut rude, au fost persoane solitare, pe timp de viață au fost îngrijiți și ajutați de el, care a suportat și cheltuielile funerare după decesul acestora, circumstanțe care au fost confirmate și prin declarațiile martorilor audiați în ședința de judecată.

A conchis că instanța de apel nu a studiat materialele cauzei, ci a preluat afirmațiile expuse în cererea de apel, fără a le verifica, fapt ce a dus la pronunțarea unei soluții neobiective și neargumentate.

Instanța de apel în mod eronat și neobiectiv a criticat hotărârea primei instanțe și a apreciat declarațiile martorilor audiați în ședințele judiciare în prima instanță.

A învederat că atât martorul L. Guțu, cât și ceilalți martori audiați au confirmat faptul că decedații Ecaterina Oțel și Constantin Oțel, fiind la o vârstă înaintată au fost în permanență ajutați și susținuți de familia lui, care a suportat și toate cheltuielile legate de întreținere, îngrijire, organizarea funeraliilor, meselor de pomenire etc.

Astfel, martorii au confirmat ceea ce au cunoscut, fiind evident că nu pot să cunoască cu certitudine care a fost cuantumul cheltuielilor suportate de el și familia sa, ceea ce însă nu plasează declarațiile martorilor în rândul celor contrare art. 118 alin. (1) CPC.

A subliniat recurentul că a prezentat toate probele de care a dispus în vederea confirmării circumstanțelor pe care și-a întemeiat pretențiile.

Aplicarea de către prima instanță a prevederilor art. 4 Cod civil circumstanțelor speței, este rezultatul raportării corecte a prevederilor legale la caz, care este o obligațiune a instanței de judecată, potrivit cerințelor art. 240 alin. (1) CPC și pe care prima instanță și-a onorat-o cu succes.

Este eronată și lipsită de temei interpretarea instanței de apel referitor la faptul că aplicarea uzanței este o inițiativă nejustificată a primei instanțe ce contravine dispozițiilor art. 240 alin. (3) CPC, or prima instanță a soluționat exclusiv pretențiile deduse prin cererea de chemare în judecată semnată de el.

A mai notat că este neclară și contradictorie poziția instanței de apel prin care, la pct. 30 din decizie, constată că el nu a adus probe ce ar atesta lipsa moștenitorilor legali și existenței gradului de rudenie cu defuncții, lipsa altor moștenitori legali (conform art. 1500 Cod civil), iar la pct. 34 din decizie, constată cu certitudine că, în speță, succesori ai defuncților nu au fost depistați, din care cauză statul intră în posesiunea patrimoniului succesoral al defuncților, uitând că la pct. 32 din decizie, a statuat că statul intră în posesiunea patrimoniului succesoral prin eliberarea de către notar a unui certificat de succesiune vacantă.

Așadar, argumentarea soluției date de instanța de apel este contradictorie și neclară, ceea ce denotă că decizia recurată contravine prevederilor art. 6 paragraful 1 din CEDO.

La 17 februarie 2020, în adresa intimatului Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Serghei Timuș, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 137), fiind recepționată de către intimat la data de 20 februarie 2020, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 139).

La 18 martie 2020, prin intermediul poștei electronice, Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord a depus referință la recursul declarat de Serghei Timuș, solicitând respingerea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 21 noiembrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire

(f. d. 123), fiind recepționată de către reprezentantul recurentului, avocatul Ludmila Ciuhrii la 26 noiembrie 2019 și de recurent la 27 noiembrie 2019, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 125, 126).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 27 ianuarie 2020 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Serghei Timuș, reprezentat de avocatul Ludmila Ciuhrii, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Serghei Timuș, reprezentat de avocatul Ludmila Ciuhrii, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Serghei Timuș, reprezentat de avocatul Ludmila Ciuhrii urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Serghei Timuș, reprezentat de avocatul Ludmila Ciuhrii.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu